

VII. Streszczenie w języku polskim

Analiza wiedzy i postaw wobec szczepienia przeciw krztuścowi kobiet w ciąży na podstawie badań ankietowych

Wstęp:

Szczepienia ochronne odgrywają kluczową rolę w profilaktyce zdrowotnej, a w ciąży szczególnie istotna jest immunizacja przeciwko krztuścowi. Choroba ta stanowi poważne zagrożenie dla niemowląt, mogąc prowadzić do ciężkich powikłań, a nawet zgonu. Szczepienie ciężarnych zapewnia dziecku bierną odporność poprzez transfer matczynych przeciwciał i ogranicza transmisję zakażenia.

Celem pracy była ocena czynników społecznych, demograficznych, edukacyjnych i medycznych wpływających na decyzję kobiet ciężarnych o szczepieniu przeciwko krztuścowi oraz identyfikacja barier utrudniających jego realizację.

Materiały i metody:

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (*Computer Assisted Web Interview*) w dniach 16–23 sierpnia 2023 r. na ogólnopolskiej próbie kobiet ciężarnych. Ankieta, udostępniona za pośrednictwem Panelu Badawczego Manulo, była dostępna online i przeznaczona do samodzielnego wypełnienia przez respondentki. Zastosowano losowy dobór warstwowy.

Kwestionariusz składał się z pytań zamkniętych (jednokrotnego i wielokrotnego wyboru) i obejmował cztery sekcje: kryteria włączenia, metryczkę, pytania dodatkowe oraz pytania dotyczące wiedzy, postaw wobec szczepień.

Analiza statystyczna objęła testy Chi-kwadrat Pearsona, dokładny test Fishera i test rang Wilcoxon. Czynniki wpływające na akceptację szczepień analizowano metodą regresji logistycznej, a wyniki przedstawiono jako ryzyko względne (RR) z 95% przedziałami ufności. Analizę danych przeprowadzono w języku statystycznym R.

Wyniki:

Badanie objęło 586 kobiet ciężarnych w wieku 18–48 lat, zamieszkałych na terenie Polski, reprezentujących wszystkie województwa.

Wiedza respondentek na temat krztuśca była niepełna – 74,91% słyszało o chorobie, ale tylko 70,31% uznało ją za zagrożenie dla zdrowia niemowląt. Świadomość szczepienia przeciwko krztuścowi u kobiet w ciąży była ograniczona – 40,44% wiedziało o jego zaleceniu, a 51,71% miało świadomość ochronnego wpływu szczepienia matki na dziecko.

Personel medyczny odgrywał kluczową rolę w dostępie do informacji, jednak 42,27% kobiet nie otrzymało rekomendacji dotyczącej szczepienia od położnika-ginekologa,

a 43,25% nie uzyskało informacji od lekarza POZ. Natomiast zalecenie szczepienia uzyskało jedynie 25,58% badanych, a 5,68% otrzymało informację odradzającą immunizację.

Czynnikiem sprzyjającym decyzji o szczepieniu było wyższe wykształcenie oraz wcześniejsze doświadczenia ze szczepieniami ochronnymi przeciwko grypie lub COVID-19. Matki zaszczepione przeciwko krztuścowi częściej deklarowały przestrzeganie kalendarza szczepień u swoich dzieci ($p = 0,007$), natomiast kobiety niezaszczepione częściej wykazywały niepewność w tej kwestii ($p = 0,001$).

Wnioski:

Uzyskane wyniki wskazują, że decyzja kobiet ciężarnych o szczepieniu przeciwko krztuścowi jest w dużej mierze determinowana poziomem wykształcenia oraz dostępem do rzetelnych informacji, natomiast wiek i doświadczenie reprodukcyjne nie stanowią istotnych czynników wpływających na akceptację immunizacji. Kluczową rolę w kształtowaniu postaw wobec szczepień odgrywa personel medyczny, jednak jego zaangażowanie w edukację pacjentek jest niewystarczające, a brak jednolitych i spójnych rekomendacji może przyczyniać się do dezinformacji i niepewności wśród kobiet ciężarnych. Ograniczona świadomość dotycząca mechanizmów immunoprofilaktyki oraz zasad finansowania szczepień stanowi istotną barierę w ich realizacji, co podkreśla konieczność wdrożenia kompleksowych i ustandaryzowanych działań edukacyjnych w ramach opieki prenatalnej. Wyniki badań wskazują na potrzebę zmian systemowych i organizacyjnych, obejmujących włączenie szczepień przeciwko krztuścowi do standardów opieki nad kobietą ciężarną, ujednoczenie procedur edukacyjnych i dokumentacji medycznej oraz wdrożenie ogólnokrajowych kampanii informacyjnych przeciwdziałających dezinformacji i zwiększających akceptację immunizacji w tej grupie pacjentek.

Słowa kluczowe: szczepienia w ciąży, krztusiec, postawy wobec szczepień, edukacja prenatalna

